

Försvaret förlorade

Överenskommelsen mellan socialdemokraterna och folkpartiet innebär, att Sverige relativt omvärlden kommer att få ett svagare försvar än vad vi har i dag. I den bemärkelsen kommer vår förmåga att skydda friheten och värna freden att försvagas. Hade vi levt i en del av världen som karaktäriserades av trygghet och harmoni, utan oroande hot mot vår säkerhet, hade det funnits argument för en sådan överenskommelse. Det är för den skull inte säkert att överenskommelsen hade varit sakligt motiverad för det — Sveriges nedrustning under 70-talet motiverades med förväntningar på en avspänning som utvecklingen avslöjade som felaktiga — men det hade likväl funnits argument att motivera den relativa nedrustningen med

Nu lever vi inte i en trygg och harmonisk del av världen. Norra Europa har under de senaste 20 åren fått en ökad strategisk betydelse för båda stormakterna. Från att ha levat i ett flankområde, har vi blivit ett land som har att försvara sin frihet och fred i en region, som i dag utgör centrum för stormakternas strategiska intressen. Där ligger Sverige, mitt emellan de militära allianserna i öst och väst. I denna förskjutning av vår säkerhetspolitiska verklighet finns inga argument för att tillåta att Sveriges försvar försvagas jämfört med den militära kraft som omger oss.

Hade vi trots vår strategiska och geografiska situation likväl inte kunnat se några motiv för att någon skulle vilja angripa oss, hade det funnits relevanta om än inte nödvändigtvis korrekta motiv för att tillåta en relativ nedrustning gentemot omvärlden.

Nu är det emellertid inte så. Tvärtom finns det en i stort samstämmig uppfattning om att risken för att Sverige dras in i

ett krig har ökat, oavsett hur stor man bedömer risken för det kriget vara. Vi vet också, att andra länder intresserat följer vårt lands militära styrka och att våra grannländer under en lång tid känt en oro för de långsiktiga konsekvenserna för Nordens del av en fortsatt svensk nedrustning. Tillgången till Nordkalotten, möjligheten till framskjutna flygbaser och radar-system samt kontrollen över Öresundslöppen är motiv som vi i Sverige mycket klart kan urskilja som tillräckligt starka för ett angrepp mot vårt land. Överenskommelsen mellan s och fp kan inte försvaras med att man inte kan se några motiv för någon att angripa Sverige. De motiven finns.

Hoten är konkreta

Hade vi inte kunnat se dessa hot i konkret form hade det kunnat ge förevändningar att blunda för denna verklighet. Det hade inte varit särskilt ansvarsfullt eller hedervärt men hade likväl gett en möjlighet att i den politiska debatten försvara överenskommelsens brister.

Nu finns inte heller denna förevändning. De återkommande ubåtskränkningarna bär vittnesmål om att vårt lands territorium är så intressant för ett annat land, att man i fredstid kränker våra gränser, i de syften som följer av ubåtsoperationernas innehåll — en test på vår militära förmåga, en politisk tillvänjning, underrättelseverksamhet och krigsförberedelse. Ett främmande lands militära förband opererar regelbundet på svenskt territorium. Den reella innebörden av detta kan ingen skjuta ifrån sig.

Omfattande spionage, underrättelseverksamhet genom lastbilar, seglare, tavelförsäljare och uniformsstöld ger tillsammans med en ökad militär nävaro och ett

mer framskjutet agerande en bild av ett hot som ingen ansvarig politiker kan nonchaler. Hotet mot oss finns i konkret form.

Ett sista halmstrå för den som vill finna argument för att inte förstärka vårt försvar hade varit att även om hoten finns där, går ingen stormakt så långt som till krig mot en fredlig nation. Afghanistan och regelbundet återkommande inmarscher i Östeuropas länder ger inte ens den mest naive denna option.

Överenskommelsen

Likväl har socialdemokrater och folkparti slutit denna överenskommelse. Den innebär ett trendbrott i en bemärkelse, nämligen att man tillför försvaret ökade ekonomiska anslag sett utifrån den så kallade nollnivån. Denna nollnivå innebär dock i realiteten en så låg nivå, att försvaret genom den inte förmådde förnya i den takt som äldre system gick ur organisationen. Trendbrottet innebär därför inget annat än att man hejdat nerdragningen av vår försvarsstyrka. Sett mot den verklighet vi lever i är detta knappast någon särskilt kraftfull demonstration, såvida man inte på allvar menar att det hade varit naturligt av oss att fortsätta nedrusta samtidigt som hoten växte.

Genom överenskommelsen försummas en möjlighet att tillföra ytterligare en Viggendivision. Den hade tveklöst varit en klar manifestaion av att vi tar hotet på allvar. En Viggendivision tillför försvaret styrka i alla delar av landet. Den kan därför aldrig kalkyleras bort hos den som planerar för ett angrepp. Inför det växande trycket mot oss, och inför det växande svårigheten att definiera olika hotbilder i en tid då rörlighet och snabbhet gett begravet överraskande angrepp ett nytt in-

nehåll, hade vårt försvar kunnat tillföras väsentlig styrka genom en ytterligare Viggendivision. Det ville inte socialdemokrater och folkparti.

Vi kommer heller inte att få möjlighet att jaga ubåtar i trovärdig och meningsfull skala mer än på ett ställe samtidigt. Därmed har de två partierna i praktiken sagt nej till att Sverige skall ha förmågan att stoppa de ubåtsoperationer som ofta bygger på att man driver gäck med oss genom att operera på två ställen samtidigt.

Överenskommelsen är givetvis bättre än om anslagen varit mindre och verkligheten hade nonchalerats helt. Men detta innebär inte att den är bra. Kanske hade den kunnat motiveras med att vi inte hade möjlighet att ge försvaret mer pengar, trots hotbilden, eftersom vår samhällsekonomi inte tål att försvaret får en större andel av den. Men läget är i stället att försvaret genom detta beslut får en gradvis mindre andel av vår samhällsekonomi.

Ett slags trolldom omsluter svensk försvarsdebatt. Det är som om vi inte riktigt tror att vi kan bli angripna. Att det i själva verket är en god fé som ytterst räddar vår fred. 170 år av fred kan ge en sådan omedveten tro. Den intressanta frågan är då vad som krävs för att vi skall vakna ur Törnrosa-sömnen. Eller om man skall uttrycka det så här: vad måste hända, vilka handlingar skall vi drabbas av, för att vi skall få en enighet om att försvaret från nuvarande låga nivå ändå skall få behålla sin andel av samhällsekonomin? Vad krävs för att riksdagsmajoriteten rent av skall anse det befogat att försvarets andel av samhällsekonomin skall ökas ut, om det krävs för att vår försvarsförmåga skall bibehållas? Om vi inte själva funderar på det, kan vi vara säkra på att andra gör det.